

keskustelua

Arvo Ahlroos

Uskon ja tieteisuskon visiot

Mainen kunnia on tieteilijöiden kanssa seurustellessa kovin lyhyt. Pari vuotta sitten Pertti Hemánus kirjoitti, että artikkelini "Dokumentti - henkireikä suomalaisen todellisuuteen"¹ oli "vakava ja tärkeä yleisradiopoliittinen puheenvuoro, juuri sellainen jollaisia viime vuosina on kuultu aivan liian vähän."²

Kun minä tänä vuonna³ pyrin kriittisesti tarkastelemaan Hemánuksen teoriaa joukkotiedotuksen objektiivisuudesta sekä realisoimaan sitä yleisradion kannalta, niin minusta tulikin Hemánuksen mielestä "omien harhojensa vallassa", "poikkeuksellisen epäasiallisella (...) halpamaisella tavalla" kirjoitettava ja "triviaaleihin erehdyksiin" langennut, joka "[o]nneksi tekee parempia ohjelmia kuin artikkeleita."

Tästä perin asenteellisesta tyrmäyksestä huolimatta aion jatkaa keskustelua, joskin pidän erittäin valitettavana, että professori Hemánus ei kyseisessä kirjoituksessaan viitsi alentua ja vaivautua asialliseen, argumentoivaan keskusteluun, vaan tyyty asenneväittämiin, uskomuksiin ja toisen osapuolen mollaamiseen. Lupaan, etten pidä kyseistä tapaa osoituksena tieteellisestä vapaudesta tai henkevydestä, vaan perin inhimillisenä epämiellyttävän asian eli kritiikin torjuntana.

Hemánuksen mukaan olen ottanut hänen kirjastaan "irrallisia, yhteyksistään repäistyjä sitaatteja" enkä ole ymmärtänyt kirjassa esitettyä

objektiivisuuden "ideaa, sisältöä ja luonnetta."

Nimenomaisena tehtävänäni oli tarkastella ko. kirjaa yleisradion ja sen käytännön ohjelmatyöntekijän näkökulmasta. Tässä tarkoituksessa luin kirjan muistiinpanoja tehden hyvinkin tarkasti. Tein huomioni teoriasi, Pertti Hemánus, sovelletavuudesta ja pitävyydestä yleisradion kannalta sekä osoitin argumentoiden ne kohdat kirjastasi, joista johtopäätökseni tein. Sinä, parahin Eno, käytit selittämisessäni ohessa kahta vajaata virkettä pitkästä artikkelistani.

*Piru kaasi maailman korvaan
logiikan pieniä rattaista
ja sanoi: nyt se kuulee hyvin.
Kaikki on sitä miksi sen tahtoo.*
Eeva-Liisa Manner

Vaikka pitäydyin artikkelissani annettuun ohjelmatyöntekijän näkökulmaan, olisi minua kiehtonut puuttua kirjasi "ideaan, sisältöön ja luonteeseen" laveammaltikin, varsinkin sen todellisuuskäsitykseen. Jatkan kuitenkin keskustelua ikään kuin perspektiivinomaisesti, vaikka tämä on keskusteluksi tavattoman yksipuolista. Ehkä se kuitenkin antaa lukijoille käsityksen siitä, käymmekö tätä keskustelua vain asenteilla vaiko myös asioilla. Ymmärrän, että kirjantekijän vilpittömyys loppuu hyvin nopeasti kriittisiin lausuntoihin, ja hän voi sanoa tavallasi, Pertti: "Enhän minä tällaista keskustelua tarkoittanut!" - Ennen

kuin jatkan, perkaan hieman vastinnettasi, koska siitä paljastuu joitakin tämän keskustelun problematiikkaa valottavia asenteitasi.

Olet tuonut monessa yhteydessä ilmi, että kirjasi on hypoteettinen visio, tieteellisen teorian kaltainen, ei käytännön tasolla toimivan nykyisen joukkotiedotuskäytännön selitys. Tavoitteesi on ollut siis perustavanlaatuisen, koko joukkotiedotuksen kentän kattavan informaatioteorian luominen, teorian, jonka arvo olisi lähinnä sen yleistävässä ja toereettisessä ideassa. Ei siis suoranaيسissa käytännön sovellutuksessa: "Teorioilla tietenk in on - jos on - niin sanoakseni arvo itsessään, se ei riipu siitä miten niihin suhtaudutaan."⁵

Kuitenkin Sinä, Pertti, edellytät teorialtasi myös käytännön tason edustavuutta ja pitävyyttä ja moitit minua siitä, etten ole ymmärtänyt, "että puheena oleva kirja on pohdiskeluilla, suosituksilla ja ehdotuksilla operoiva keskustelupuheenvuoro - lajissaan väljä: siinä on paljon ilmaa välissä."⁶

Tarkoituksiperäsi ovat olleet siis kaksinaiset. Toisaalta olet pyrkinyt puhtaaseen tieteelliseen teoriaan, joka mahdollisesti voi toteutua tulevaisuudessa - sovittamattomien yhteiskunnallisten ristiriitojen poistuessa - ja toisaalta *suosituksia ja ehdotuksia* käyttävään keskustelupuheenvuoroon. Tämä ei välttämättä ole ristiriitaista, mutta se voi ja usein johtaakin siihen. Voit tietysti käyttää tätä kaksitahoisuutta apunasikin, koska voit aina tarpeen mukaan vaihtaa tasoa. Siitä ehkä johtuukin tässä keskustelussa ollut "kissa ja hiiri"-leikkimäinen sävy.

*Kun lainaan sinulta objektiivisen silmän
näen (kuin käännety n kiikarin läpi)
miten kuljet kirkkaita katuja pitkin
kaksin, markiisien valossa,
olet kaukana, yhä kauempana, yhä
olet, mutta häipyvän pieni.*

Eeva-Liisa Manner

Koska nykyisissä 'epäpuhtaissa' yhteiskunnallisissa oloissa - antagonististen ristiriitojen vallitessa - ei ole edellytyksiä "joukkotiedotuksen objektiivisuuden maksimoitumiselle", saanen pitää nykyisissä oloissa myös teoriaasi epäpuhtaana ja vajavaisena, epäpuhtaan maailman kaltai-

sena. Siinä on todellakin "ilmaa", mutta siinä on myös hengityshalvausta aiheuttavia tukoksia. Perin kuninkaallinen tauti nykyään.

Sinulla riittää tieteisuskosi lisäksi myös muuta uskoa. Uskoa teoriasi positiiviseen ja ihmeittätekevään vaikutukseen: "Jos objektiivisuus voitaisiin asettaa yleisradiotoiminnan tai vaikkapa koko joukkotiedotuksen ylimmäksi normiksi, sillä olisi arvaamattoman suuri *vapauttava* vaikutus journalistiseen työhön."⁷

Minä puolestani pidän uskoasi hyvinkin kyseenalaisena. Juuri tätä perusteetonta optimismia ja uskoa sekä sen mahdollisia seuraamuksia minä kirjoituksessani kritisoin. Asian tekee erittäin kyseenalaiseksi ja 'vaaralliseksi' nimenomaan se, että Sinä esität mielipiteesi ja uskosi tieteellisen teorian varjolla, jolloin se saa arvaamattoman suuren pyhityksen ja kunnioitusarvon. Tiede on muutenkin erittäin vaarallinen väline yhteiskunnallisessa käytännössä, koska vallankäyttäjät kautta historian ovat hyväksikäyttäneet tieteellisiä 'tosiasioita'.

"Olemassaoloamme pahiten ja totaalisesti uhkaavat vaarat ovat nimenomaan tieteen, eivät suinkaan tiedon puutteen, aikaansaannosta. ... Tiede on vallan ja väkivallan teknologiaa. Tässä katsannossa sinisilmäinen kehitysoptimismi, joka nojaa tieteeseen ja 'tieteelliseen maailmankatsomukseen', nojaa mitä ilmeisimpään magiaan, tuhoisaan taikauskoon."⁸

Niinpä meidän tulee aina ja kaikkialla suhtautua kriittisesti ja jopa epäilevästi tieteen esittämiin tuloksiin saati sitten tieteen nimissä esitettyihin keskustelupuheenvuoroihin ja vaikutusyrityksiin. Tällainen mielestäni tarpeellinen ja tieteenkin alkuperäisenä lähtökohtana ollut terve epäily on Hemänuksen mielestä omien harhojen vallassa piehtarointia, epäasiallista ja halpamais-ta. Niinpä niin. Ken sen niin katsoo.

*Sillä minä olen jo luopunut/
objektiivisen maailman harhoista.
Jokainen maailma on subjektiivinen,
kaikki muu on erehdystä.
Jokainen on todellisuuden keskus.*
Eeva-Liisa Manner

"Triviaalit erehdykset", otsikoi Hemänuks minua koskevan osuuden artikkelistaan. Kirjoituksessa

ei kuitenkaan yksilöidä väitettä eikä anneta siitä mitään näyttöä. Samalla tapaa toimii keltainen lehdistö. Hyvin siis professori on lehtensä lukeut.

Jutussani yritin osoittaa käytäntöön nojautuen, että 'tieteellisillä' klausuuleilla ja teoreemilla - kuten Ahmavaaran fakta ja fiktio -teorialla - on normeiksi asetettuina ohjelmatoimintaa rajoittavia ja haittaavia seuraamuksia. Ja vaikka ne kuinka olisi synnytetty positivismiin ja optimismin ylevöittävässä hengessä, niiden tulkinta tapahtuu useimmiten juuri kielteisessä, kahlitsevassa ja rajoittavassa merkityksessä. Tiedemies ja tutkija tuskin voivat jälkikäteen määritellä ja säädellä vaikutustaan. Julkaistu teoria, kirja tms. vaikuttaa yhteiskuntaan, journalistiikkaan ja uuteen teorianmuodostukseen ikään kuin lupaa kysymättä.

Filmihullun jutussani toin esiin Ahmavaaran kyseenalaisen ja jyrkän faktan ja fiktion erottamisen, joka löysi tiensä Yleisradion ohjelmatoiminnan säännöstöön, oli se sitten sinne tarkoitettu tai ei. Näin voi käydä myös Hemänuksen esittämille normeille, halusi hän sitä tai ei. Hemänuksen puolestaan aivan kuin avitti asiaa sinne päin, koskapa totesi objektiivisuuden normin sieltä puuttuvan ja OTS:n olevan täysin riittämätön objektiivisuuden saavuttamiseksi ohjelmatoiminnassa.⁹

Mielestäni se ei sieltä puutu, vaan se on sieltä ilmaistu toisin sanoin. Luoja varjelkoon meitä kumminkin tarkemmilta objektiivisuuden määreiltä! Hemänuksen tosin lupaa,¹⁰ että jos häneltä kysyttäisiin objektiivisuuden vaatimuksen sisällyttämisestä ko. säännöstöön, hän vastustaisi sitä. Erittäin oleellinen kohta tuo pieni 'jos'.

Ja kun Hemänuksen ei usko tieteen joukkotiedotusta sanktioivaan tai rajaavaan vaikutukseen Ahmavaaran tapauksessa, ei hän usko sitä myöskään omalla kohdallaan. Tulen tuonnempana tarkemmin todentamaan Hemänukselle fakta ja fiktio -pykälän ohjelmatoimintaa säädelleestä vaikutuksesta.

Tällä maailmalla on miljardeja todellisuksia, kuin biljardipalloja, pysy omassa pallossasi, ole oma monadisi, sulje ikkuna, se olikin sokea, tuokin luukku avautui sisäänpäin.

Eeva-Liisa Manner

Lähtökohta tämän päivän tiedotustutkimuksen perinteelle on kai helppo osoittaa. Se juontaa 60-luvun lopulle ja yleisradioon. Yleisradion PTS-mietinnön sysäämän Informaatio-kirjansa esipuheessa Yrjö Ahmavaara kummastelee sitä, että informaation käsitettä on tutkittu varsin vähän tiedotusopin piirissä. Hän näkee varhaisempien tutkijoiden mielenkiinnon suuntautuneen keinoihin eikä itse viestin sisältämään informaatioon, mallina amerikkalainen joukkotiedotus, joka johti tutkimuksenkin myyntiin, keinoihin ja välineeseen. Ahmavaaran mukaan oli ymmärrettävää, että yleisradion piirissä syntyneessä systemaattisessa tutkimuksessa jouduttiin kiinnittämään informaation yhteiskunnalliseen käsitteeseen erityistä huomiota. Se asetti tavoitteekseen informatiivisen ohjelmapolitiikan.

PTS:n piiristä uusi tutkimusperinne levisi Ahmavaaran, Nordenstrengin ja Hemänuksen myötä. Se keskittyi joukkotiedotuksen sisältöön. Koska se syntyi vastapainoksi amerikkalaissuuntaukselle, sen täytyi olla linjassaan ehdoton. Ja kun uuden tiedotustutkimuksen suunta oli omittu, sitä oli myöhemmin nähtävästi vaikeata laventaa ja syven-

tää, se rullasi omaa latuaan.

Nyt saatamme kuitenkin havaita sen loogisen tosiasian, että vastapaino yksi ollessaan vinouttaa kokonaisuuden, laittaa sen kallelleen kuin veneen, josta voi pudota. Pitkällä tähtäimellä tarkasteltuna varsinkin yleisradiotutkimus jäi kovin yksipuoliseksi ja vaillinaiseksi.

Samanaikaisesti informatiivisen ohjelmapolitiikan käsitteistön kanssa syntynyt käytännön ohjelmatyö eteni rohkeasti. Se ei kuitenkaan keskittynyt vain sisällön kysymyksiin, vaan kokeili ja tutki sisällön ja muodon ongelmia, niiden käyttömahdollisuuksia, välineen uusia ulottuvuuksia. Kokeilujen myötä syntyi rohkeita, journalistisia ohjelmia. Se merkitsi journalistisen, mutta myös taiteellisen tv-dokumentin syntyä. Ne syntyivät toisiaan tukien ja toisiaan rikastuttain.

*Maailma on minun aistieneri runoelma
ja lakkaa kun minä kuolen.*

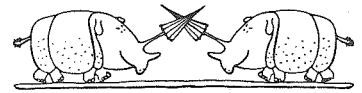
Eeva-Liisa Manner

Informatiivinen ohjelmapolitiikka ei käytännön ohjelmatyönä vaikuttanut rikkaudellaan ja ennakkoluulottomilla kokeiluillaan itse tiedotustutkimukseen, joka oli jo urautunut sisältökeskeiseen tutkimusotteeseen. Tutkimus puolestaan kyllä vaikutti rajaavasti itse ohjelmapolitiikkaan ohjelmatoiminnan säännöstön kautta, kuten asken mainitsin. Se oli yksi ase normalisoinnin tiellä.

Informatiivinen ohjelmapolitiikka ajautui todellisuuden jäljentämiseen, sen edistykseellisyys ja kokeellisuus tyrehtyivät. Tieto ja sisältö saivat korosteisen aseman niin ohjelmatyössä kuin tutkimuksessaakin. Ohjelmat alkoivat vihdoinkin vaikuttaa 'objektiivisilta'. Vahinko vain, että itse ohjelmisto kärsi.

Yrjö Ahmavaara loi perustan lähinnä semanttiselle informaatioteorialle. Tuota perustaa ei vain ole tähän mennessä lavennettu, eikä sitä tee myöskään Hemänus, vaikka hän on luonut teorianensa jopa tulevaisuuden yhteiskuntaa varten.

Meidän on toki muistettava, että Ahmavaara oli tietoinen lähtökohtansa kapea-alaisuudesta. Kirjansa "Informaatio" esipuheessa hän huomauttaa, että "[e]simerkiksi mahdollisimman suuren informatiivisuuden toteuttaminen yleisradion ohjelma-

keskustelua

politiikassa edellyttää paljon pitemmälle vietyä käsitesisältöjen tulkintaa. Tämä voikin tapahtua vain jatkuvana kollektiivisena työnä ohjelmatoimintaa suunnittelevissa ja tarkkailevissa työryhmissä.¹¹ Missä nuo työryhmät ovat? Onko käytännön ohjelmatyö kaikonnut kauaksi tutkimuksesta vaiko tutkimus kauaksi ohjelmatyöstä?

Kun tätä Ahmavaaran toivomaa työtä ei ole kukaan jatkanut, niin täytyneekö myös tästä tieteellisestä haaksirikosta kiittää Erkki Raatikasta, joka lopetti lupaavasti alkaneen PTS-toiminnan. Ainakin yleisradiota koskevan informaatioteorian kehittämisen se tyssäsi.

Tuo tyssäminen onkin havaittavissa Hemänuksen teoriassa, sillä se on perusteissaan ontuvin juuri yleisradion kohdalla. Kymmenen vuotta aikaisemmin esitettyä se olisi varmaan kelvannut Raatikaiselle kuin muillekin normalisoijille. Se olisi muodostanut tieteellisen perustan tarpeettomia muutokokeiluja vastaan.

On esimerkein osoitettavissa, että yksioikoisessa sisältökeskeisyydessään informatiivisuuteen pyrkivät ohjelmat, joissa välineen alkeellisiakaan mahdollisuuksia ei käytetty hyväksi, saattoivat kääntyä tarkoituksperiään vastaan. Niistä tuli muotupuolia asioiden selitysohjelmia, jotka olivat erittäin epäinformatiivisia.

*Sillä ihminen on relatiivinen olento:
eräs sopimus.*

Eeva-Liisa Manner

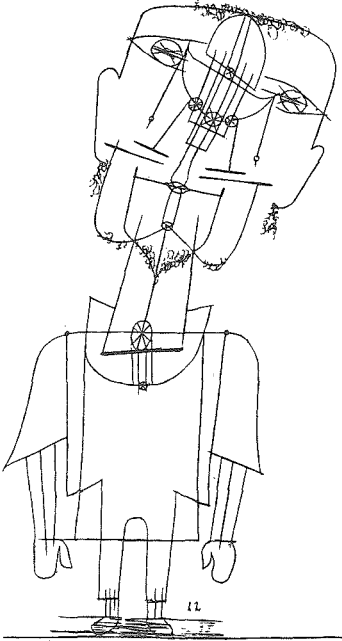
Mistä tässä siis on kysymys! Siitä, että liiallinen sisältökeskeisyys on eräs olennainen 70-luvun ohjelmapolitiikan sekä vallinneen että vallitsevan tiedotustutkimuksen tunnus. Yleisradion kohdalla se on huutavin sikäli, ettei PTS:n työtä ole kukaan jatkanut. Yleisradio on ilman informaatioteoriaa, joka kattaisi sen tiedotusvälineenä, meediana. Vasta kun yleisradion välineolemuksen selvittämisessä on päästy eteenpäin, kun tiedetään, miten se tietoa välittää, voidaan sen suhdetta todellisuuteen käsitellä, sen todelli-

¹⁰HEMÄNUS, P. Triviaaleista..., ema., s. 54.

¹¹Ks. AHMAVAARA, Yrjö. *Informaatio. Informatiivisen joukkotiedotuksen loogiset perusteet*. 3. uudistettu laitos. Helsinki, Weilin+Göös, 1975, s. 7.

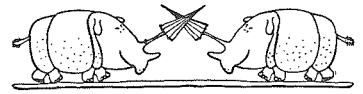
¹²Emt., s. 27.

Paul Klee: Merouden valtikka (luonnos, 1922)

PS. Sinä, Pertti, sivuat kirjoituksessasi myös käytännön ohjelmatyötäni. Näin henkilökohtaiseen asiaan täytyy vastata ikään kuin raamien ulkopuolella.

Mielestäsi olen "Rakkaani, Tammerkoski"-ohjelmaa tehdessäni menetellyt - "onnekseni" - "eräiden kirjassa *Objektiivinen joukkotiedotus* esitettyjen suositusten tai ehdotusten mukaan," koska olin palkannut "tutkijan hankkimaan mahdollisimman pätevää ja pintatasoa syvempää tietoa Tampereen historiasta." Minä todella hankin *tutkijoi-ta* apuna käyttäen kaiken mahdollisen Tampereen historiasta kirjoitetun tiedon, mutta tämän vaiheen jälkeen ei seurannut tutkijan kirjoittamaa

keskustelua

"pätevää ja pintatasoa syvempää" esitelmää Tampereen historiasta, vaan minä historian amatöörinä kirjoitin ohjelman tekstin itse. Miksi? Ja tämä on mielestäni tärkeää!

Kysymyksessä ei ollut pyrkimys *tieteellisen maailmankuvan* heijastamiseen, ei objektiivisen, yleispätevän *selityksen* antamiseen historiasta, vaan olemassaolevaan 'tutkittuun' ja 'kirjoitettuun' materiaaliin pohjautuva henkilökohtainen *tulkinta*. Objektiivisen selosteen sijasta kyseessä oli taiteellisin ja journalistisin keinoin toteutettu näkemyksellinen ja persoonallinen tulkinta Tampereen historiasta, tulkinta, jollaista ei ole missään muualla. Se myöntää oman *ainutkertaisuutensa* eikä väitä olevansa objektiivisen historiankirjoituksen mukainen. Ja ohjelman verifiointi on sikäli problemaattinen, ettei se perustu ns. luonnolliseen kieleen, vaan sanan olennaisimmassa merkityksessä ohjelman kokonaisvaltaiseen *muotoironiaan*. Kyseessä olevan ohjelman sanomaa ei nimittäin voida jäljittää ns. luonnollisesta kielestä eikä pelkästä kuvan ja sanan liitosta, vaan nimenomaan muotoironiasta. Kyseisen ohjelman *sanoma* ja *kieli* eivät voi olla ulkopuolella kyseisen muotoironian. Sen avulla saatoin ilmaista sellaisia asioita - esimerkiksi Tampereen kaupungin suuntaan - joita en normaaleilla keinoilla enkä luonnollisella kielellä olisi kyennyt ilmaisemaan.

Kirjoitin ohjelman tekstin itse myös siksi, että vain minä itse pystyin parhaiten 'säveltämään' ja soveltamaan tekstin kaiken muun elokuvallisen materiaalin kanssa, koska se oli *päässäni* samoin kuin tavoittelemani muotoironia. Ilman eri ainesosien luovaa yhteensovittelua ei teoksen muotoironia olisi toiminut juuri määrättyllä tavalla, näkemykseni mukaisella tavalla.

Ohjelman tärkeistä ainesosista on mainittava myös näkemykselliset Viidan ja Kajavan runot, jotka toimivat tehokkaasti kokonaisilmaisun ja muotoironian ankkureina. Teimme myös erittäin suuren työn näyttelijäryhmän kanssa, jotta saimme

ohjelman 'luennan' eli *puhutun ja lausutun äänikulis-*sin soveltumaan kokonaisilmaisuu-juuri määrättyllä tavalla. Pienetkin väärät painotukset olisivat vieneet kokonaisilmaisua sivuun.

Jos sinä kaiken tämän jälkeen olet valmis hyväksymään ohjelman objektiivisen joukkotiedotuskäytännön mukaiseksi, niin mikäs siinä, kaikin mokomin, mutta jos edellytät, että meidän täytyy hyväksyä sekä teoriasi että sen selitykset ohjeeksi journalistiselle toiminnallemme, en kauppaa aina-kaan omalta kohdaltani hyväksy. Mielestäni *objektiivinen* on niin tärkeä asia, ettei sen *tieteellistä* selitystä tule kovin hevin hyväksyä, saati sitten ottaa ohjenuoraksi. Nuorasta kun saattaa kovin helposti tulla silmukka.

Edeilleen olit kirjoituksessasi 'tutkijaa' puolustava siinä, ettei mielestäsi "varmaankaan ollut" "tutkijan vika", että ohjelmassa "liikaa" helshkyteltiin tunteita informaation kustannuksella." Tässä on edelleen sitä jäynää, että *infor-*

maatio ja *muoto* ovat eri asioita, eri tavalla toimivia. Ja miten tuota "liikaa" sitten mitattaisiin *objektiivisesti*?

En kuitenkaan usko, että kyseisessä ohjelmassa olisi kyseenalaista helshkyttelyä ollut haittava-ssa määrin, sillä tuskin se muutoin olisi saanut valtion tiedonjulkistamispalkintoa. Vaikka saattoihan lautakunta olla epäpätevä tehtävässään. Tämä voi myös olla objektiivinen tosiasia.

Heität myös hienoksellisesti lokaa *journalistikunnialleni* ja *todellisuudentajunnalleni* väittämällä, että elän "esteettisissä yläilmoissa". Toivoisin Sinun selvittävän, mitä tuolla ilmaisulla tarkoitat, jos nimittäin tarkoitat sillä muuta kuin sitä, että ne, jotka eivät teoriaasi objektiivisuudesta purematta niele, voivat olla vaikka höpsähtäneitä esteettejä.

Ystävyydellä, kuten aina
sama toimittaja-Ale

Kauko Pietilä

Absolutistin aatteita

Tiedotustutkimuksen numeroissa 1 ja 2/1981 Arvo Ahlroos ja Pertti Hemänuus puuttuvat objektiivisuusajattelun ja Yleisradion ohjelmatoiminnan säännösten välisiin suhteisiin. Vilkaistu mainittuihin sääntöihin osoittaa, että objektiivisuuden normi on kirjattu OTS:öön seuraavalla tavalla:

"Yleisradiotoiminnan päätavoitteena on pidettävä *oikeisiin tietoihin ja tosiasioihin* perustuvan maailmankuvan tarjoamista, kuvan joka muuttuu sitä mukaa kuin maailma muuttuu ja tietomme siitä lisääntyvät, muuttuvat tai täydellistyvät. ...Asiallisuus [on OTS:n normi tasapuolisuuden ja puolueettomuuden ohella] edellyttää sitä, että esitettävät tiedot ovat perusteltuja ja nojautuvat tehtyihin tutkimuksiin tai riittävään kokemukseen. Asiallisuus merkitsee myös sitä, että pyritään *objektiivisuuteen* keskittymällä käsiteltävän aiheen *kanalta olennaisesti* tekijöihin ja näkökohtiin."¹

Nämä normit ovat lähes sanatarkasti samat kuin Hemänuksen ja Tervosen kirjassa esitetyt objektiiv-

visuustulkinnan: "*Joukkotiedotuksen objektiivisuuden yleiset kriteerit...ovat (1) todenmukaisuus, (2) olennaisuus.*"² - Olisi kiintoisaa tietää, miksi Hemänuus vastustaa³ sitä, että hänen oman objektiivisuusajattelunsa perusaineokset ovat samalla OTS:n eräiden keskeisten normien perusaineoksina, varsinkin, kun hän toteaa objektiivisuuden asettamisella joukkotiedotuksen ylimmäksi normiksi voivan olla "arvaamattoman suuri vapauttava vaikutus journalistiseen työhön."⁴

Joka tapauksessa yritän tästä problematiikasta lähtemällä vastata professori Hemänuksen *Tiedotustutkimuksen* viime numeron kirjoitukseen, joka eräiltä osin koski esittämiäni ajatuksia. - On epäilemättä perustavanlaatuinen näkemys P. Hemänuksen ja K. Pietilän välillä. Edellisen peruslähtökohta on sama kuin OTS:n: "...pätavoitteena on pidettävä oikeisiin tietoihin ja tosi-